

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Garducci št. 10, II. nad.

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane
cene za letne naročnike.

Lloyd Georges

Najodličnejše mesto med evropskimi državniki zavzema dandanes brezdvomno angleški prvi minister Lloyd Georges. Dosti se sicer čita in sliši tudi o ministerskem predsedniku francoske republike Clemenceau-jem, a kakor kaže razvoj dogodkov, stoji Lloyd Georges vrhu Clemenceauja, ker se je moral isti pri več prilikah udati angleškemu ministru. Tudi zadnji londonski sestanek je pridobitev Lloyd Georges, kajti odslej, se zdi, bode imela odločilno besedo v Evropi Anglija. Ta beseda pa je moč in vpliv Lloyd Georges.

Lloyd George je prikazen vojno. Brezdvomno pa je že pred vojno dospel do krogov, ki so ga vrgli v ospredje v najtežjih urah, ki jih je preživljala ententa. In moč je bil kos svoji nalogi. Vsi se še spominjamo njegovih krepkih govorov, ki so učinkovali tako prepričevalno, da mu je angleški narod slepo zaupal in prenašal ogromne žrtve, ki mu jih je nalagala vojna.

Danes pa, ko je Anglija zmogovito končala svojo vojno, se je njegov vpliv še povečal na zunaj in na znotraj. V notranji politiki se mu je posrečilo spraviti v skladje stare in nove struje in pomiriti mednarodno gibanje delavskih zvez, na zunaj pa je kljub vsem težočam spravil iz površja za Anglijo kočljiva vprašanja, kakor irsko in japonsko, ter v vspehom načel turško in rusko vprašanje.

Kljub temu se pa nujno pojavlja vprašanje bolševizma, ki trpinči Anglijo nič manj huje kakor Italijo. Nasproti sebi ima dva mogočna in popularna nasprotnika, ki se opirata na proletarske mase in kojim Lloyd Georges ni še mogel priti do živga. Ta dva moča sta mednarodna socijalista Mac Donald in Henderson.

Poslednjega delovanje je skušal Lloyd George neutralizirati že za časa vojne s tem, da ga je sprejel v ministerstvo. Toda po vojni, ko je mednarodni socijalizem zašumel med vsemi proletarskimi sloji, so se mu izmuznili tudi ti socijalistični voditelji in Anglija je prestajala hude notranje krize. Vsi vemo, da je vsa evropska industrija odvisna od zadostne množine premoga in da je dosledno odvisna od premogokopne produkcije. Zato pa smo videli in vidimo še danes ustrahovati angleško industrijo od rudarjev, ki se zavdajo svoje važnosti. Igra, ki se je vršila za časa, vojne med vlado, ki jo je zastopal Lloyd George, in med rudarskimi organizacijami, kojim so se pridružile tudi ostale stanovske zveze proletarijata, se sedaj še nadaljuje v veliko skrb angleške nacionalistične vlade.

Vsi se spominjamo velikanskih angleških stavk tradeunionistov, ki so ustavili celo železniški promet, kar se ni zgodilo niti v Italiji. Vršila so se sicer pogajanja, poleglo so se stavke, a evropski problem bolševizma ni še nikakor rešen.

Toda moč, ki ga hoče rešiti v prilog angleških nacionalistov je Lloyd George. Priznati mu je treba, da je edini od državnikov, ki se je z vspehom poprijel tega vprašanja.

Danes lahko smelo trdimo, da leži bodoča rešitev bolševiškega vprašanja med Lloyd Georgesom in Leninom. Na zunaj želi Lloyd George priti do sporazuma z rusko bolševiško vlado, ker je umel kako a-botno se posamezne vojaške ekspedicije, ki so dosedaj vse svečano pogorele, na znotraj si pa prizadeva združiti vse meščanske in patrijotične stranke v trden clok. Za vresničenje tega načrta potuje Lloyd George neumorno, kakor Wilson, od središča do središča in vabi angleške državljane k združenemu nastopu proti nemirnemu elementu, ki ga vidi v bolševiških vrstah. Pred krat-

kim je držal nek jako pomenljiv govor v Manchestru in na ondotnem shodu jasno povedal, zakaj ni ustanovil dosedaj lastne stranke. Hotel je namreč v čimkrajšem času postaviti vse konstitucionalne stranke proti revolucionarnim in antiparlamentarnim strankam. Pri tem zavdava moč na težkoče pri strankarskih voditeljih, ki se le težko odločajo za disciplinirano politiko pod železno pestjo tega moča. Lloyd Georges mora prekositi vse te politične činitele in izzvati v masah pritisk na iste, ako hoče vdejaviti svoj predrzen načrt, kajti tradeunionisti (socijalisti) se pripravljajo na odločen boj z angleško meščansko vlado. Da si izvojujejo le-ti poslednji vsekakor jako obsežne koncesije, ki bodo nemalo preobrazile angleško družabno življenje, o tem ne dvomi dandanes nihče, a gre se za to, da se prepriča proletarsko strujo o možnosti vsakega napredka v okvirju demokratične vlade, v koji imajo besedo vsi in ne le socijalisti.

V taki vladi pa je seveda potreben demokratičen blok vseh meščanskih strank. Lloyd Georges misli, da je treba prehiteti dogodke z ustvaritvijo takega bloka, kajti očakovanje na razvoj dogodkov zna postati osodopolno angleškemu meščanstvu.

Odkar je Amerika postala nezanesljiva vsled pridržkov v statusu zveze narodov, je Lloyd George podvojil svoje moči, da bi ustavil revolucionarni tok, ki sili iz Rusije preko Nemčije v zapadno Evropo in ki se je nepričakovano ojačil v neslogo v amerikanskem senatu, irskim irredentizmom, z egiptovskimi vstajami in indijskimi nemiri, z nezadovoljnostjo v Alzaciji in Loreni in nastopom italijanskih socijalistov.

Mož, ki vidi vse nevarnosti in išče sredstva, da bi jih začasno odvrnil, kajti drugače «falira» prav potovo vsa evropska politika in ž njo vrhovni zavezniški svet, ki se je pričel vže premikati iz Pariza v London in iz Londona v Pariz, je Lloyd Georges. V svojem govoru v Manchestru je rekel med drugim: «Narodno politično vjedinjenje, ki nas je vodilo in rešilo iz prepadov vojne, nas zamore rešiti tudi danes, ko plovemo v razburkanih vodah». In dalje: «Danes vpije človeštvo po vjedinjenju. Združena akcija in narodno vjedinjenje zamorejo rešiti Anglijo, Evropo in ves svet».

Politične skupine v italijanski zbornici.

V rimski zbornici se dogajajo važne stvari. Uradni socijalisti so imeli v enem dnevu dve jako važni posvetovanji. V glavnem se je razpravljalo, kako zadržanje imajo zavzeti socijalisti pri razpravi o časnem državnem proračunu in so prišli pri tem do jako važnih zaključkov. Načeloma je bilo sklenjeno držati se nespravljive taktike, torej čistege maksimalizma.

Prijavljeni govorniki bodo predlagali tekom razprave nove zakone, toda le-ti bodo imeli tako obliko, da onemogočijo vsako sodelovanje z ostalimi strankami. Predlagane preosnove vsebujejo bajtoli revolucionarnega duha, da jih zamore sprejeti le socijalistična vlada. Potemtakem kažejo socijalisti različno svojo tendenco polastiti se popolnoma vlade. V skladju s tem programom jebilo tudi sklenjeno, da mora vsak govornik svečano označiti svoje nespravljivo stališče.

Bistveno stremijo torej socijalisti za tem, da tudi brez nasilnih sredstev onemogočijo vsako parlamentarno razpravljanje in prisilijo tako vlado do razpusta zbornice in razpisa novih volitev, od kojih se nadejajo še večjih vspehov, kakor so jih dosegli dne 16. novembra. Upajo vsekakor na tako visoko število socijalističnih poslancev, da se jim posreči prevzeti vladno krmilo v lastne roke.

Tudi avtonomni socijalisti so se sestali v pomenek glede na parlamentarni položaj in zadržanje, ki je zavzamejo napram vladi pri proračunski debati. Pa se niso mogli zjediniti in so odnesli vsako odločitev na prihodnji sestanek, kojega se vdeležijo člani polnoštevilno. Pravijo pa, da se nadaljujejo pogajanja me avtonomnimi socijalisti in radikalci.

Zveza bojevnikov je dobila malo luknjo vsled izstopa nacionalista Sem Benellija, v ostalem se pa vtrjuje kot parlamentarna skupina.

Tudi takozvana liberalna demokracija prihaja polagoma v življenje s tem, da sprejema stare liberalce v svoje vrste. Ni pa še jasno, kakega programa se oklene ta stranka.

Ljudska stranka ali klerikalci iščejo še vedno sporazuma s socijalisti. Vsekakor se vjemajo z njimi v načelu družabnega gospodarstva, ki izloča posameznika kot gospodarskega činiteleja in ga podreja interesom skupnosti. Njih vodja Mauri je rekel: «Pustite naj se ustvari trden gospodarski stroj, ki se naslanja na ravnotežje interesov, napredek in pravico; od tega odvisni politični stroj ima le postranski pomen».

Iz teh besed bi bilo bš posneti, da tej stranki politična vlada ne leži baš mnogo pri srcu. Radi tega ima prav «il Resto del Carlino», ki jih primerja z nekdanjim «centrumom» v Nemčiji ali krščanskimi socijalci v Avstriji.

Enako tema strankama napovedujejo boj liberalizmu in se vsled te okoliščine nahajajo večkrat v sporazumu s socijalisti, ki pobijajo gospodarski in politični individualizem.

London in Amerika.

Secolo prinaša: «Nade onih, ki so mislili, da pada vpliv Zjedinenih držav v evropskih zadevah, so popolnoma brez podlage. In sicer iz katerega vzroka? Predaleč smo od Amerike in tudi premalo informirani, da bi zamogli trditi, da je bila kedaj volja Amerikancev odstraniti se iz mirovne konference ali da je pripisovati preobrat Wilsonovega zadržanja francoskim prizadevanjem zadnjega časa ustvariti v Evropi blok veselih, ki bi mogle vplivati na mednarodni razvoj dogodkov tako odločilno, da bi postala amerikanska intervencija odveč ali brezpomembna. Ena stvar je na vsak način gotova. Na londonskem sestanku se je postavila Amerika zopet tako močno v ospredje, da so se izjalovili vsi Clemenceaujevi načrti. Isti se je namreč podal v angleško prestolnico z načrtom, da bi ustvaril zvezo med zapadno evropskimi državami da se bi prisililo Nemčijo k točnemu izpolnjevanju mirovnih pogojev in ji onemogočilo povratek k napadalnimi poskusom. A končno se je vrnil Clemenceau iz Londona s popolnoma drugačnimi jamstvi, med katerimi zavzema Amerika prvo mesto.

Omenili smo že prej, da je radi oddaljenosti Amerike težko reči v kaki obliki se je pojavila ta amerikanska akcija. Lažje pa je uganiti, kak vpliv so imeli italijanski dogodki na londonske sklepe. Vsekakor je treba priznati, da je zadnje Wilsonove zadržanje v prilog ratifikacije mirovne pogodbe zamoglo zopet vtrditi omajeno zaupanje Lloyd Georges in pred vsem Clemenceau-ja in tako zopet oživetiti zanimanje za amerikansko pomoč.

Že več mesecev sem je reški položaj le oslabil stališče italijanske vlade. Ako so po drugi strani zadnje volitve pripomogle proti nacionalistični struji do nastopa, se je to zgodilo v takih okoliščinah, da je morala italijanska vlada napram zaveznikom zavzeti stališče, ki je v nasprotju z njihovimi nadami (Zaplenjeno).

Nekateri časopisi povdarjajo ta dogodek in ga grenko ocenjujejo, toda nadejamo se, da pripisujejo Clemenceauju in Lloyd Georgesu čine, če ne tudi namene, ki gredo preko dejanskega položaja stvari. (Zaplenjeva). Temps poroča pa naslednji uradni komentar h gorenjemu sestanku:

«Po naših informacijah ne odgovarja resnici, da bi bila Clemenceau in Lloyd George tekom londonskih razprav narekovala Italiji kako rešitev za Reko. Isti nito se omejuje priobčilo Italiji, storjeno v imenu Zjedinenih držav, Francije in Anglije na obrazložitev sedanjega položaja vprašanja s povabilom, naj je italijanska vlada zopet prouči».

Iz te kratke notiče bi bilo posneti, da se ni pomaknilo jadransko vprašanje niti za las naprej. Predvidevanja o anglo-franko-italijanski zvezi se zdé zopet brez vsake podlage, ker je jasno, da hočejo ostati Zjedinjene države prisotne v evropski politiki in niti od daleč ne mislijo disinteresirati se za evropske trge. Anglo-franko-amerikanski vojaški in gospodarski dogovor obstoja torej de facto, četudi je skušal krpucati na Wilsonovem delu republikansko misleči del amerikanskega senata.

Zakaj je Scialoia zapustil nenadoma London.

«Secolo» poroča pod tem naslovom sledeče: «Poročalo se je vže o presečenju italijanske delegacije, ko se je zvedelo, da so se posvetovali pri zdajnjem londonskem sestanku v Downing-streetu francoski delegati o gospodarskih

vprašanjih in posebno o premogovem in kurzem v odsotnosti italijanskih delegatov, dasi je izključeno, da bi vprašanja kuriva in denarnega kurza zanimala Italijo manj nego Francijo. Resnica pa je, da je izmešetaril Clemenceau posojilo, ki zadošča v zboljšanje francoskega denarnega trga.

Naravno je torej, da se vsi vprašujejo, zakaj tudi Italija ni deležna v sedanjih okoliščinah enakih ugodnosti.

Toda to ni le edini opočitek proti načinu zborovanja mirove konference, ampak vredno je informirati javnost, zakaj je italijanski zastopnik Scialoia odšel iz Londona vže v soboto popoldne, dočim je že vedel, da odide Clemenceau še le v nedeljo jutraj in da vprabi priliko v soboto popoldne, da se razgovori z Lloyd Georgesom o turškem vprašanju.

Ko je dobil torej Scialoia spomenico ali noto, ki vsebuje bajtoli nazore zaveznikov in pridruženke glede rešitve reškega vprašanja, je smatral potrebno vrniti se čim prej mogoče v Rim, da se razgovori z Nitti-jem glede vsebine omenjenega dokumenta, ki bode služil za podlago konečni rešitvi na bodočem sestanku predsednikov v Parizu. In ker smo že na tem, da opišemo vtise londonskih političnih krogov, moramo dostaviti, da se nam zdi nekoliko čudna stvar da ni mogel Nitti v teku šestih mesecev najti priložnosti, da bi vstregel Lloyd Georgesovi želji razgovoriti se z njim osebno. Isti se je bajtoli že večkrat izrazil, da simpatira z njim in z njegovimi načeli vladanja. Res je sicer, da je imel Nitti težko nalogo boriti se z vnanjimi in notranjimi težočami, toda par dni odsotnosti iz Rima ne bi ogrozilo njegovega parlamentarnega stališča, a bi moglo vsekakor mnogo koristiti obćim italijanskim koristim.

Clemenceau je dal v tem pogledu posnemanja vreden zgled. Odkar namreč Lloyd Georges noče ali ne more preploviti «rokav», se kažejo Francozi vsako minuto pripravljene podati se kot prvi v London. Radi tega pa so si pridobili tudi marsikatero korist».

Avstro-češka-jugoslovanska zveza.

Renner je došel v Pariz in vrhovni svet ga je milostno zasljal. Pravijo, da ne zapusti Pariza, dokler ne doseže kakega vspeha. «Corriere della sera» pravi, da je treba najmanj 100 milijonov dolarjev, da se zagotovi preživljanje prebivalcev Nemške Avstrije do bodočega meseca oktobra. Dalje je treba razveljaviti člen 197. saintgermanske mirovne pogodbe v smislu, da se dovoli državi prosto razpolaganje z njenimi gnotnimi viri v jamstvo bodočih upnikov. Toda Renner je prišel v Pariz, da doseže še kaj več, namreč privoljenje zainteresirani v osodi Avstrije tudi ostale države, ki so nastale iz bivše monarhije. To se razločno posnema iz merodajnih avstrijskih časopisov.

Tako piše «Neue Freie Presse»: «Treba je ententnega privoljenja v svrhu, da se sporazumi Avstrija s Čeho-Slovaško glede medsebojnega shajanja na gospodarskem polju, četuri ni mogoče odrediti gotove politične važnosti». Isti časopis pojasnjuje tudi, kaj se razume pod «gospodarskim zblizanjem». To pomenja carinsko in novčno zvezo. Avstrijska krona se bi morala izjednačiti s češko. Potemtakem bi bilo potrebno ustvariti tudi skupno banko. Pa še več. «Neue Freie Presse» zahteva, da se bi uveljavil med Češko in Nemško Avstrijo stari kompromis, kakor je obstajal med Avstrijo in Ogersko, torej nekak «Ausgleich»; s tem načrtom simpatizira imenovani časopis tudi iz razloga, ker vidi v taki rešitvi ne le gospodarske ampak tudi narodne ugodnosti za tri in pol milijone Nemcev, ki se nahajajo dandanes v območju čehoslovaške republike. Nekateri so mnenja, da temu načrtu tudi v Pragi niso silno nasprotni. Renner je že govoril o tem v Parizu z Benešom. Časopis «Morgen» pa trdi, da so bili prvi stiki napolni. Takoj po Božičih se bodo govorilo v Pragi o tem bolj natančno.

Tudi ne vzmaji za resne razne vesti, ki jih dan za dnevom razpošilja «centralna agencija», po svetu in ki govorje vedno o vspostavitvi podonavske konfederacije, je dovoljeno misliti, da bi Čehoslovaška gotovo rada raztegnila svojo gospodarsko enotnost tudi na Jugoslavijo. Ne gre se potemtakem za ustvaritev podonavske federacije, marveč za vspostavitve prekodonavske federacije v smeri od severovzhoda proti jugozapadu. Načrt o čeho-jugoslovanskem koridoru, o kojem se je tekom vojne toliko govorilo, bi vstal zopet s trdnejšo podlago, ker bi tvorila Avstrija premostje. Okoli te podlage pa snujejo fantasti gospodarski sporazum tja do Poljske. Nekateri pa sanjajo celo o ogrsko-poljski zvezi, dasi nudi ista nobene teritorialne možnosti za vdeležitev takovega načrta.

Naopak pa ima avstro-čeho-jugoslovanska gospodarska unija mnogo verjetnosti na sebi, ako se dovoli Rennerju v

Parizu delovati skupno z Benešom v tem smislu.

Gotovo je tudi, da ni mogoče črez noč spraviti v nove tire preostanke starega avstrijskega gospodarstva, ki je bilo zgrajeno na sistemih, ki se danes spravljajo le z velikanskimi težočami v skladje z novimi političnimi državami.

Nemški odgovor na ententni noti.

Kljubu vsem govoricam, da se namerava Nemčija zoperstavljati zaveznikom, se ni zgodilo to, kar so nekateri kot gotovo prerokovali. Vendar pa se Nemčija ne vdaja brezpogojno.

Glede izročitve vojnih vjetnikov in oseb, ki so se pregrešile proti mednarodnemu pravu vojskovanja, zahteva Nemčija, da se ti pogoji omilijo, nikakor pa se ne misli protiviti izvršitvi mirovnih pogojev.

Jemlje vsled tega na znanje zagotovilo zaveznikom, da se izpustje nemški vojni vjetniki, kakor hitro bode mirovna pogodba potrjena od vseh zainteresiranih držav.

Kar se tiče dalje odškodnine, ki obstoja v novih 400.000 tonelatah brodovja za ladje, ki jih je potopila nemška posadka v Scapaflowu, izjavlja nemška vlada, da je ta zahteva krivična, ker je potop nemških ladij pripisovati le neku krivemu tolmačenju povelja admiral Throtha, koje povelje je tolmačil admiral Reuter v smislu, da je premirje odpovedano in njemu naloženo vničiti ladje, da ne pridejo sovražniku v roke. Radi tega hoče Nemčija, da se bi predložilo ta spor v razsojenje haškemu mednarodnemu sodišču. Opozarja pa, da ne bi nikakor mogla izročiti zaveznikom zahtevane množine tonelatah v odškodnino, ker bi s tako žrtvijo popolnoma onemogočila gospodarsko in trgovsko obnovitev Nemčije. Zahteva vsled tega, naj se zavezniki na vsak način zjedinijo za drugačen način odškodnine. V ta namen je imenovala nemška vlada tudi komisijo, ki bode ententi na drobno obrazložila gospodarski položaj Nemčije, s kojim se gotove zahteve zaveznikov ne vjemajo, ako ne nameravajo Nemčije popolnoma vničiti.

Vrhovni zavezniški svet se je pečal s to noto in konečno sklenil, da naj se nemške predloge dobro prouči in po možnosti tudi sprejme. Tako je prišlo takoj do stika med nemško delegacijo in zvedenci zaveznikov, ki bodo sestavili novo poročilo na vrhovni zavezniški svet. Na podlagi tega poročila dobi potem Nemčija odgovor.

Toda v prvi seji se niso mogli sporazumeti. Težkoče so se namreč pokazale pri vprašanju, kako odškodnino najdà Nemčija zaveznikom, ako ne more izročiti 400.000 tonelat brodovja. Nemški izvedenci so namreč izjavili da ne vedó, kake naj bi bile te odškodnine. Vendar se je ententna komisija zadovoljila z nemškimi pojasnili, nakar je prišlo v razpravo vprašanje načina predaje oblasti v ozemljih, ki jih izpraznjijo zasedbene čete entente.

Iz nemških listov bi bilo vsekakor posneti, da se bodo nesporazumljenja za Nemce ugodno rešila in da se zadovolji ententa s pomorskimi materijalom, ki se bode sproti gradilo. Sicer pa se je zadnji čas pojavilo v Nemčiji živahno stremljenje po reorganizaciji.

Vsa ministerstva so v živahnem delu in namerava se v kratkem izdati delu manj nego 25 preosnovnih zakonov, med kojimi se nahajajo tudi zakon za pobijanje alkoholizma. Narodna skupščina pa je vže sprejela zakon za združabljenje elektrarnih podjetij na podlagi revolucionarne skušnje. Ravno tako se namerava uvesti po ruskem vzorcu nadzorovalne sovjeze. Reakcijonarna Nemčija gineva naglo iz površja.

Iz lige bojevnikov.

Sem Benelli, italijanski poet, je kot bivši italijanski bojevniki stopil v zvezo bojevnikov, ki tvori pod slavofilnim posl. Salveminijem politično skupino v italijanski zbornici. Ker pa je program te skupine vse drugo nego bojeviti, ampak računa na hladno razsodnost italijanskega naroda tudi v čutu zmage, je Sem Benelli že izstopil. Temu sledita bajtoli tudi nacionalista Orani in Siciliani.

Ko je Sem Benelli odstopil, je seveda navedel svoje razloge pismeno in povdarjal, da se njegovo prepričanje glede reškega in dalmatinskega vprašanja ne vjema s programom bojevnikov.

Na to je dobil «Giornale d'Italia», v kojem je objavil z odprtim pismom Sem Benelli svoj izstop, sledeči protiodgovor od posl. Janni-ja:

«Ako izstopa Sem Benelli iz skupine za narodno obnovenje, ker čuti, da mu

njegova vest ne dopušta v isti dalje ostati, mislim, da mu radi tega ne bode delal nihče izmed onih, ki ostanejo v skupini, bridkih opočitkov. Skupina je sestavljena — ako se ne varam — iz skrajno odkritosrčnih ljudi; za odkritosrčne ljudi pa je vedno bolje, da se prostodušno ločijo nego pa da živijo skupaj v senci omejevanja svojih misli. Tega ali onega zna boleti, ker pravi Sem Benelli: „Potreben je jasen položaj. Moja vest ne prenaša več dalje kompromisa“, kajti te besede delajo vtis, kakor da se bi hotelo z njimi razločevati gotovo moralne stopinje vesti, to je take, ki prenašajo in take, ki prenašajo le kolikor toliko; toda gotov sem, da ni nameraval Sem Benelli povedati s temi besedami, da se poslavlja od vesti druge kategorije in zapusti tovariše v dolini megle, da se pospne na višine.

Program nove skupine se je razpravljalo v kolikor zadeva jadransko vprašanje v posebni komisiji petih poslancev, med kojimi sem bil jaz, Benelli in zloglasni Salvemini. Gaetano Salvemini je, četudi ga sovražijo vsi dobri Italijani, vsaj mož popolne odkritosrčnosti; in sicer eden tistih, ki se ogiblje vsake dvoumnosti s svojo energijo ki zamore preiti tudi v nasilje. A njegova beseda ne pozna zahrbnosti. Gre naprej kakor luč, ki razsvetljuje dušo onega, ki jo drži. Pri sestankih omenjene komisije smo govorili vsi jasno in prostodušno. Sodelovali smo vsi ne izvzemši Sem Benelli-ja, pri sestavi ustmenega izraza našega sporazuma. Ako pa zahteva sedaj jeden izmed te komisije svojo prostost nazaj, ta priznava na vsak način, da je slišal danes glas svoje vesti razločnejše in zapovedljivejše nego včeraj.

Toda od dneva, ko je bil program podpisan, pa do dneva, ko je ugotovil Sem Benelli, da sme poslušati le svojo vest oziroma prepričanje, se ni zgodilo ničesar mod člani te skupine, kar bi jej dalo novo politično smer, kar bi razkrilo kako zahrbnost ali kar bi tvorilo vzrok, radi kojega bi bil izstop logična in neizogibna posledica. Salvemini ni odprl ust. On kakor tudi drugi člani te skupine niso obiskovali časniških redakcij, ne si pridrževali izpolnjevati gotove prostore v časopisih, o kojih prostorih vemo kako so dragoceni baš za nas časnikarje.

Po drugi strani pa je obdeloval ta program, kakor je pravično in naravno njegov časopis in stoprav celó pripominjal, da ni to program starega legendarnega duha popustljivosti, pred kojo trese mrzlca vsakega dobrega patrijota. Obramba večjih italijanskih skupin v Dalmaciji se smatra kot potrebna in se jo zahteva s takim jamstvi, da se bodo kar zvijali najneestrpnejši Jugoslovani. Toda pred vsem veže novi dogovor (dogovor ulice sv. Marke) može, ki sicer niso bili jedini, na tej pomisleka vredni podlagi:

„Italija potrebuje danes miru. V nevarnosti je še marsikaj, kar je dosti važnejše nego Dalmacija. V nevarnosti in sicer v popolni nevarnosti je ves sad zmage, razum, plodovitost in čast najplemenitejše dobe naše zgodovine. Treba se je zares prenoviti ali propasti — kar je slabše nego umreti. Pogodimo se za manj in delajmo čim več mogoče, z vso navdušenostjo in zaupanjem naših duš.“

Ali mar ne? Hočemo-li pritiskati, agitirati in netiti? Hočemo-li Šibenik, ker se nahaja v londonskem dogovoru in pustiti Split, ki je bolj italijanski od Šibenika? Ali hočemo jedno in drugo? In smo-li pripravljeni za vse, da le zmaga naša volja in sicer takoj? Morda tudi vojno, če treba? Rimskim načrtom treba rimskega srca, treba Rima? Kje je Rim? V onem ne še tako davnem glasovanju poslanske zbornice, v koji se ni nihče upal zahtevati takojšnje aneksije Reke.

Tudi Rim, — ako se še dobro spominjam stare zgodovine, — je znal biti oprezen, pojenljiv, potrpežljiv in spravljiv, Rim ni imel najboljših vojakov, o nikakor ne, toda imel je najboljše živce na svetu in politične može redke korenike in jako treznega mišljenja.

Zadošča, ako zaključujem, da je bil ta podpisani dogovor sestavljen od komisije, v koji sem se nahajal jaz, Benelli in zloglasni Salvemini. Podpis Ettore Janni.

V boljše umevanje tega odgovora na Sem Benellijev izstop iz skupine bojevnikov nam je omeniti, da znači ta skupina, ki je pred kratkim objavila svoj program za narodno obnovo Italije, najspravljivejše elemente v jugoslovanskem-italijanskem sporu.

Salvemini je sredotočje te stranke in v celi italijanski zbornici ne iztakneš človeka, ki bi bolje poznal in proučeval razmer avstrijskih Slovanov ali današnjih Jugoslovancev. Salvemini se je že v prejšnjem svojem življenju dosti pečal s slovanskim vprašanjem in bi v slučaju ožjega duševnega stika z jugoslovanskimi misleci prišel še do ugodnejših zaključkov, nego je prišel v svojih spisih in člankih glede bodočih razmer med Jugoslovani in Italijani.

Zato pa je imel prestati hude boje z nacionalisti, ki mu predbacivajo sabotažo zmage. Po večkratnih kandidaturah se mu je posrečilo pri zadnjih volitvah priti v poslansko zbornico, kjer je zbral okoli sebe malo ali zavedno število poslancev, ki so se bojevali na fronti. Med njimi se nahaja tudi Bissolati.

Baš radi podlage, ki jo je dal svoji stranki s tem, da je skušal pritegniti si same bivše bojevnike, se je vrnilo v njegovo že itak malo skupino (menda 24 članov) več brezdvomno nacionalistično čutečih poslancev, ki pa nameravajo zopet izstopiti, ker ne marajo odgovadati se najskrajnejšim nacionalističnim težnjam; kot prvi je izstopil, kakor smo že uvodoma omenili, Sem Benelli. V pričujočem članku smo prinesli zagovor posl. Ettore Jacchi-ja Salveminijeve zmerne politike. O priložnosti pa spregovorimo še kaj več o tem zanimivem možu.

Domače vesti

Novi generalni civilni komisar v Gorici. Kav. Mosconi je že posetil Gorico in se dal podučiti o tukajšnjih razmerah. Slovenska deputacija ga je pozdravila s protesti. Nekateri naših politikov si ne morejo namreč izbiti iz glave, da se s protesti najvspešnejše brani narodne pravice.

Nesreča v Sovodnjah. Dveletni Mirko Tomšič iz Sovodenj se je izmuznil varstvu 13letne sestrice in zašel na obrežje Vipave. Tam je padel v vodo in utonil. Uboga mati je ležala bajž težko bolna v postelji, ko se je zgodila ta nesreča.

Nesreča v hiši. Sodni sluga Vrtovec je odhajal iz svojega doma v via Giacomo Leopardi št. 22, ko je pripeljal neki kmet drva skozi velika vrata. Nesreča je hotela, da so se voli splašili in potegnili voz tako naglo, da so pritisnili vbogega Vrtoveca s tako silo ob zid, da so mu strli jedno ramo.

Generalni civilni komisariat. nam pošilja opomin, da je treba odvajati ljudi, ki bi se radi vkrcali kot vslužbenci na ladije v Trstu, od tega namena, ker je brezposelnost med pomorskimi vslužbenci jako velika. V Trstu jih pohaja namreč preko 500.

Ljubezenski objem je stal ženijskega delavca Tontuna iz Palmanove eno noč zapora in 20 lir globe, ker je pozabil, da nimajo nevedelenci vsmiljenja za ljubinske sladkosti. Karabinerjevo oko je namreč zapazilo to ponočno idilo v neki veži in ločilo dvojico s tem, da je nastopilo kot čuvaj javnega reda. Tontun je moral namreč s karabinerjem v zapor in prenesti nadaljne posledice.

Tatinska podjetja. Gospodje tatovi so vzeli zadnji teden na piko sledeče gospode:

— Antona Koren, steklarja v gosposki ulici št. 4. Istemu so odnesli dvajset dijamantov za rezanje stekel.

— Vita Quagliata v via Morelli št. 12; odnesli so mu 12 botiljk v skupni vrednosti 100 lir.

— Nikolaja Majerja v via Morelli št. 34; odnesli so mu kolo v vrednosti 200 lir, osem ponarejenih bankovcev po 1 liru, 30 lir zavutih v cunjio in 25 lir raznega nerabljivega avstrijskega drobiža.

TEDENSKI KOLEDAR

- 20. Decembra Sobota, † kvatre, Liberat.
- 21. " Nedelja, 4 advt. Tomaž.
- 22. " Pond., Demetriji in Honorat.
- 23. " Torek, Viktorijo. Dogobert.
- 24. " Sreda, Adam in Eva, Irmina
- 25. " Četrtek, Božič. Rojstvo G.
- 26. " Petek, Štefan, Arhelag.

Izdajatelj: JOSIP PERNEL.
Upravitelj in urednik: Karol Južič.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Pozor

Ako potrebujete dobro, lepo in ceno blago pojdite vsi v manu-fakturno trgovino:

Oskar Pascual & Comp.

v starem Raštelu, na številki 10, od koder pojdete zadovoljni domov.

Izbera v različnih vrstah manu-nufakturnega in modnega blaga kakor tudi v dovršenih oblekah je izredna velika

Pozor

Vozni red na goriških postajah

Južna postaja.

A. Odhodi proti Vidmu.

4:15 D. v Benetke (preko Vidma) *
9:10 H. " " "
16:10 D. " " "
20:25 O. " " "

* le v ponedeljek, sredo in petek (tudi preko Trbiža na Dunaj).

B. Odhodi proti Trstu.

1:24 D. v Trst (le ponedeljek, sredo in petek)
7— O. " " "
15:15 D. " " "
21:04 H. " " "

Državna postaja.

A. Odhodi proti Podbrdu.

9:56 v Podbrdo (osebni vlak)
18:25 " " "

B. Odhodi proti Trstu.

8:55 v Trst (osebni vlak)
17:10 " " "

Ajdovska železnica.

A. Odhodi.

9:15 mešani vlak iz južne postaje
16:40 " " "

B. Dohodi.

6:50 mešani vlak iz Ajdovščine
16— " " "

D pomeni „brzovlak“, *H* „hitri vlak“, *O* „osebni vlak“.

POZOR!

Išče in kupuje se vsako množino drvi za kurjavo in plačuje se dobro. Ponudbe je nasloviti na uredništvo „Goriškega Slovenca“.

Kuharica za Trst,

vešča vsih hišnih del, se takoj proti dobri mesečni plači sprejme. Pojasnila se daje kapucinska ul. 11.

Orazietti in Angelini

Velika zaloga črnega in belega vina iz Kojškega.

KONKURENČNE CENE

Na Piacuti (Piazza N. Tommaseo) nasproti cerkve.

!BAZAR!

Na Verdijem tekališču Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisek :

Društvo za avtomobilni promet

inž. F. Ribl & C. - Gorica

AUTOMOBILNA PROGA

Gorica - Červinjan

8.45	17.00	↓ Gorica	↑	8.35	14.00
10.20	18.35	↓ Červinjan	↑	7.00	12.30

POSTAJE: Farra, Gradišče, Zagrad, Romans, Versa, Tapogliano, Campolongo, Cavenzano, Perteole, Sacleto.

AUTOMOBILNA PROGA

Gorica - Ajdovščina - Postojna

7.00	16.30	↓ Gorica	↑	9.45	19.15
8.25	17.55	↓ Ajdovščina	↑	8.30	18.00
8.40	18.10	↓ Vipava	↑	8.00	17.00
10.40	—	↓ Postojna	↑	—	14.30

POSTAJE: Ajševica, Šempas, Čerčiče, Cesta, S. Vid, Razdrto, Hruševje, Hraše.

Pozor trtorejci

Trtnice Dorigo Dr. Domenico MANZANO (Videm)

Cepljene trte, križane vrste, Velika izbira sadnih mladik, cepljene mrbne mladike, krasilne rastline, Sviloprejkina semena — zagotavljen vspeh.

Genik na zahtevo brezplačno

Tvrška: Pietro Quagliata & sinovi

Gorica: Via Morelli št. 12

trguje z vinom, oljem, jesihom, jestvinami.

Cene tekmujejo z vsako konkurenco.

KURIVO velike koristi bolje od lesa

L. 30 kvintal na drobno -- L. 25 kvintal na debelo.

BANCA DELLA VENEZIA GIULIA - GORIZIA

Banka za Julijsko Benečijo v Gorici

Anonimna družba - Društvena glavnica L 1,000.000

Agencije:

Ajdovščina, Ajello, Gradišče, Gradež, Červinjan, Kormin, Tržič.

Depoziti - posojila - odračuni

Brezplačna emisija bančnih nakazov, ki so vporabljeni po celem kraljestvu